

प्रश्न-पत्र की योजना

कक्षा – वरिष्ठोपाध्याय

विषय – शुक्ल यजुर्वेद

अवधि – 3 घण्टे 15 मिनट (सपादहोरात्रयम्)

पूर्णांक – 56

1. उद्देश्य हेतु अंकभार –

क्र.सं.	उद्देश्य	अंकभार	प्रतिशत
1.	ज्ञान	16½	29.45
2.	अवबोध	15½	27.70
3.	अभिव्यक्ति	10½	18.75
4.	मौलिकता	13½	24.10
योग			100

2. प्रश्नों के प्रकारवार अंकभार –

क्र. सं.	प्रश्नों का प्रकार	प्रश्नों की संख्या	अंक प्रति प्रश्न	कुल अंक प्रतिशत	प्रतिशत प्रश्नों का	संभावित समय
1.	वस्तुनिष्ठ प्रश्न	09	01	16.07	23.68	10 मिनट
2.	अतिलघूत्तरात्मक प्रश्न	12	01	21.43	31.58	25 मिनट
3.	लघूत्तरात्मक प्रश्न	12	1½	32.14	31.58	65 मिनट
4.	दीर्घोत्तरीय प्रश्न	03	03	16.07	07.89	50 मिनट
5.	निबंधात्मक प्रश्न	02	04	14.29	5.27	45 मिनट
योग		38		100	100	195 मिनट

3. विषय वस्तु का अंकभार –

क्र.सं.	विषय वस्तु	अंकभार	प्रतिशत
1.	शुक्लयजुर्वेदसंहिता अध्याय (6 तः 9 पर्यन्तम्)	30	53.58
2.	योजवल्क्यशिक्षा	13	23.21
3.	उपनयनपद्धतिः विवाहपद्धतिश्च	13	23.21

प्रश्न-पत्र ब्ल्यू प्रिन्ट

विषय: — शुक्लयजुर्वेदः,

पूर्णांक — 56

कक्षा — वरिष्ठोपाध्यायः

क्र. सं.	उद्देश्य इकाई/उप इकाई	ज्ञान					अवबोध					ज्ञानोपयोग/अभिव्यक्ति					कौशल/मौलिकता					योग
		वस्तुनिष्ठ	अति.लघु	लघूत्तरात्मक	दीर्घात्तरीय	निबन्धात्मक	वस्तुनिष्ठ	अति.लघु	लघूत्तरात्मक	दीर्घात्तरीय	निबन्धात्मक	वस्तुनिष्ठ	अति.लघु	लघूत्तरात्मक	दीर्घात्तरीय	निबन्धात्मक	वस्तुनिष्ठ	अति.लघु	लघूत्तरात्मक	दीर्घात्तरीय	निबन्धात्मक	
1	शुक्ल यजुर्वेद संहिता अध्याय (6 तः 9 पर्यन्तम्)	2(2)	1(1)	4½ (3)			1(1)		4½ (3)	3(1)			2(2)			4(1)		1(1)		3(1)	4(1)	30(17)
2	योजवल्क्यशिक्षा	1(1)		1½ (1)	3(1)		1(1)		1½ (1)				1(1)	1½ (1)				1(1)	1½ (1)			13(9)
3	उपनयनपद्धतिः विवाहपद्धतिश्च	1(1)	1(1)	1½ (1)			1(1)	2(2)	1½ (1)			1(1)	1(1)				1(1)	2(2)				13(12)
		4(4)	2(2)	7½ (5)	3(1)		3(3)	2(2)	7½ (5)	3(1)		1(1)	4(4)	1½ (1)		4(1)	1(1)	4(4)	1½ (1)	3(1)	4(1)	56(38)
		16½ (12)					15½ (11)					10½ (7)					13½ (8)					56(38)

विकल्पों की योजना :- प्र.सं.16.-20.... में एक आंतरिक विकल्प है।

नोट :-

01. प्रश्न संख्या 1 के 9 भाग हैं।

02. प्रश्न संख्या 2 के 4 भाग हैं।

03. प्रश्न संख्या 3 के 8 भाग हैं।

कुल प्रश्न 20 है।

नोट:- कोष्ठक में बाहर की संख्या अंकों की तथा भीतर प्रश्नों की द्योतक है।

हस्ताक्षर

प्रश्न-पत्र की योजना

कक्षा – वरिष्ठोपाध्याय:

विषय: – शुक्लयजुर्वेदः

अवधि: – 3 घण्टे 15 मिनट (सपादहोरात्रयम्)

पूर्णांकाः – 56

1. उद्देश्यानामंकभारः –

क्र.सं.	उद्देश्यम्	अंकभारः	प्रतिशतम्
1.	ज्ञानम्	16½	29.45
2.	अवबोधः	15½	27.70
3.	अभिव्यक्तिः	10½	18.75
4.	मौलिकता	13½	24.10
योगः			100

2. प्रश्नानां प्रकारानुसारमंकभारः –

क्र. सं.	प्रश्नानां प्रकाराः	प्रश्नसंख्याः	प्रतिप्रश्नमंकः	कुलमंक-प्रतिशतम्	प्रश्नानां प्रतिशतम्	संभावित-समयः
1.	वस्तुनिष्ठ-प्रश्नाः	09	01	16.07	23.68	10 निमेषाः
2.	अतिलघूत्तरात्मक-प्रश्नाः	12	01	21.43	31.58	25 निमेषाः
3.	लघूत्तरात्मक-प्रश्नाः	12	1½	32.14	31.58	65 निमेषाः
4.	दीर्घोत्तरीय-प्रश्नाः	03	03	16.07	07.89	50 निमेषाः
5.	निबंधात्मक-प्रश्नाः	02	04	14.29	5.27	45 निमेषाः
योगः		38		100	100	195 निमेषाः

3. विषयवस्तुनामंकभारः—

क्र.सं.	विषयवस्तुनि	अंकभारः	प्रतिशतम्
1.	शुक्लयजुर्वेदसंहिता अध्याय (6 तः 9 पर्यन्तम्)	30	53.58
2.	योजवल्क्यशिक्षा	13	23.21
3.	उपनयनपद्धतिः विवाहपद्धतिश्च	13	23.21

प्रश्न-पत्रस्य नीलपत्रम् (ब्ल्यू प्रिन्ट)

कक्षा — वरिष्ठोपाध्यायः

विषयः — शुक्लयजुर्वेदः,

पूर्णांकाः — 56

क्र. सं.	उद्देश्यविधाः/उपविधाः	ज्ञानम्					अवबोधः					ज्ञानोपयोगः/अभिव्यक्तिः					कौशलम्/मौलिकता					योगः
		वस्तुनिष्ठः	अतिलघुः	लघूत्तरात्मकः	दीर्घात्तरीयः	निबन्धात्मकः	वस्तुनिष्ठः	अतिलघुः	लघूत्तरात्मकः	दीर्घात्तरीयः	निबन्धात्मकः	वस्तुनिष्ठः	अतिलघुः	लघूत्तरात्मकः	दीर्घात्तरीयः	निबन्धात्मकः	वस्तुनिष्ठः	अतिलघुः	लघूत्तरात्मकः	दीर्घात्तरीयः	निबन्धात्मकः	
1	शुक्लयजुर्वेदसंहिता अध्याय (6 तः 9 पर्यन्तम्)	2(2)	1(1)	4½ (3)			1(1)		4½ (3)	3(1)			2(2)			4(1)		1(1)		3(1)	4(1)	30(17)
2	योजनवल्क्यशिक्षा	1(1)		1½ (1)	3(1)		1(1)		1½ (1)				1(1)	1½ (1)				1(1)	1½ (1)			13(9)
3	उपनयन पद्धतिः विवाहपद्धतिश्च	1(1)	1(1)	1½ (1)			1(1)	2(2)	1½ (1)			1(1)	1(1)				1(1)	2(2)				13(12)
	योगः	4(4)	2(2)	7½ (5)	3(1)		3(3)	2(2)	7½ (5)	3(1)		1(1)	4(4)	1½ (1)		4(1)	1(1)	4(4)	1½ (1)	3(1)	4(1)	56(38)
	सर्वयोगः	16½ (12)					15½ (11)					10½ (7)					13½ (8)					56(38)

विकल्प-योजना :- प्र.सं.16.तः 20.... प्रश्नेषु एक आंतरिकविकल्पः अस्ति। अवधेयम्- कोष्ठकाद् बहिः संख्या अंकबोधिका आन्तरिकी संख्या प्रश्नबोधिका।

नोट :-

01. प्रश्नसंख्याप्रथमे 9 भागाः सन्ति।
02. प्रश्नसंख्याद्वितीये 4 भागाः सन्ति।
03. प्रश्नसंख्या तृतीये 8 भागाः सन्ति।
कुलप्रश्नाः 20 सन्ति।

हस्ताक्षरम्

नामांक

Rooll No

--	--	--	--	--	--	--

No. of Questions-23

No. of printed Pages –

कक्षा – वरिष्ठोपाध्यायः

वरिष्ठोपाध्यायपरीक्षा–2023

विषयः– शुक्लयजुर्वेदः, कोड–45

समयः – 3:15 होराः

पूर्णांकाः 56

परीक्षार्थिभ्यः सामान्यनिर्देशाः–

- (1) परीक्षार्थिभिः सर्वप्रथमं स्वप्रश्नपत्रोपरि नामांकः अनिवार्यतो लेख्यः।
- (2) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः।
- (3) सर्वेषां प्रश्नानामुत्तराणि उत्तरपुस्तिकायामेव लेख्यानि।
- (4) एकस्य प्रश्नस्य सर्वेषां खण्डानामुत्तराणि एकत्रैव लेख्यानि।
- (5) सर्वेषां प्रश्नानामुत्तराणि संस्कृतमाध्यमेनैव लेखनीयानि।

मॉडल प्रश्न पत्र (आदर्शप्रश्नपत्रम्)

कक्षा—वरिष्ठोपाध्यायः

विषयः—शुक्लयजुर्वेदः, कोड—45

समयः — 3:15 होराः

पूर्णांकाः 56

1. वस्तुनिष्ठप्रश्नाः

खण्डः—‘अ’

- (i) “तद्विष्णोः परमं पदं०” इति मन्त्रः कस्य अध्यायस्यास्ति ? 1
(अ) 7 (ब) 6 (स) 5 (द) 8
- (ii) शुक्लयजुर्वेदस्य शिक्षा अस्ति— 1
(अ)पाणिनीयशिक्षा (ब)नारदीय शिक्षा (स)याज्ञवल्क्य शिक्षा (द)माण्डूकीयशिक्षा
- (iii) शुक्लयजुर्वेदे अध्यायाः सन्ति । 1
(अ)पंचदश (ब) पंचविंशतिः
(स)त्रिंशत् (द)चत्वारिंशत्
- (iv) नवमाध्याये मन्त्राः सन्ति— 1
(अ)सप्तविंशतिः (ब)अष्टत्रिंशत् (स)चत्वारिंशत् (द)पञ्चाशत्
- (v) “अन्तस्तेद्यावा०” इति मन्त्रः कस्मिन् अध्याये अस्ति ? 1
(अ)षष्ठ (ब)सप्तम (स)अष्टम (द)पंचम
- (vi) पारस्करगृह्यसूत्रस्य रचयिता कः? 1
(अ)आश्वलायनः (ब) पारस्करः
(स)गौतमः (द) गोभिल :
- (vii) यजुर्वेदे सम्प्रदायाः सन्ति — 1
(अ)पञ्च (ब)सप्त (स)त्रयः (द) द्वौ
- (viii) ज्ञानार्थकशब्दोऽस्ति— 1
(अ)ब्राह्मणः (ब)वेदः
(स)सूत्रम् (द)आरण्यकः
- (ix) ब्राह्मणवटोः यज्ञोपवीतं कदा भवेत्? 1
(अ)एकादशे वर्षे (ब) द्वादशे वर्षे
(स)अष्टमे वर्षे (द) सप्तमे वर्षे

2. रिक्तस्थानानि पूरयत—

- (i) वेदांगानि सन्ति । 1
- (ii) शर्मास्य वधूत अरातयो । 1

- (iii) अपौरुषेयवाक्यं । 1
 (iv) नीचे विजानीयात् । 1

3. अतिलघूत्तरात्मकप्रश्नाः—

- (i) यजुर्वेदे कति स्वराः? 1
 (ii) वेदशब्दे को धातुः? 1
 (iii) “हरिःऊँ” इत्यत्र यथाशास्त्रं स्वरं प्रदर्शयत । 1
 (iv) कोकिलः कस्मिन् स्वरे ब्रूते ? 1
 (v) शमीपलाशमिश्रान् लाजान् कः जुहोति? 1
 (vi) मधुपर्कविधिः कुत्र भवति? 1
 (vii) यजुर्वेदस्य कति भेदाः सन्ति? 1
 (viii) यज्ञोपवीते कति संख्यकाः ग्रन्थिदेवाः? 1

खण्डः—‘ब’

4. “उपावीर सि०” इति मन्त्रः पूरणीयः । 1½
 5. “अपाम्पेरू०” इति मन्त्रो लेखनीयः । 1½
 6. “व्वाचन्तेशुन्धामि०” इति मन्त्रः पूरणीयः । 1½
 7. “व्वाचस्पतये०” इति मन्त्रो लेख्यः । 1½
 8. स्वरेषु दैवतानां जातीनां च विचारो लेख्यः । 1½
 9. अजिनधारण मन्त्रं लिखत । 1½
 10. वेदशब्दस्य व्युत्पत्तिं प्रतिपादयत । 1½
 11. यजुर्वेदस्य स्वराणां नामानि लिखत । 1½
 12. स्वरवेदे अनुस्वाराः कतिविधाः सन्ति? 1½
 13. कति संख्यकाः पाठकाधमाः? के च ते ? 1½
 14. मेखलाधारण मन्त्रो लेखनीयः । 1½
 15. “यज्ञोदेवनामा” इति मन्त्रः पूरणीयः 1½

खण्ड—स

16. स्वरभक्तिः कुत्र भवति ? 3
 अथवा
 पाठके कति गुणाः भवन्ति? के च ते ?
 17. सावित्र्युपदेशप्रकारम् प्रतिपादयत । 3
 अथवा
 नवतन्तुदेवानां नामानि लिखत ।

18. सप्तपदाक्रमणं लिखत । 3

अथवा

जयहोममन्त्रान् लिखत ।

खण्डः—'द'

19. निम्नांकितेषु केचन चत्वारो मन्त्राः पूरणीयाः 4

- (i) मापोमौषधीः
- (ii) ह्यदेत्त्वाः
- (iii) तम्प्रक्नथाः
- (iv) अयंवेनश्चोदत्
- (v) कदाचनः
- (vi) वाममद्यः

अथवा

यजुर्वेदस्य संक्षिप्तपरिचयो देयः

20. अधस्तनेषु केचन चत्वारो मन्त्राः लेखनीयाः 4

- (i) मनस्तेः
- (ii) इदमापः
- (iii) यावाड.कशाः
- (iv) सप्प्रथमः
- (v) यस्तेऽश्वसनिः
- (vi) संवर्चसाः

अथवा

याज्ञवल्क्यस्य परिचयो देयः